

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 4482/2019
11.03.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца „Societe Generale Banka Srbija“ АД Београд, чији је пуномоћник Немања Алексић адвокат из ..., против тужених АА и ББ обоје из ..., Општина ..., чији је пуномоћник Иван Божовић адвокат из ..., ради исплате дуга, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2036/18 од 11.12.2018. године, у седници већа одржаној дана 11.03.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2036/18 од 11.12.2018. године у првом ставу изреке и пресуда Вишег суда у Ужицу П 21/16 од 18.01.2018. године у првом и другом ставу изреке, и у том делу предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Ужицу П 21/16 од 18.01.2018. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезу на солидарну исплату главнице у износу од 27.862.591,43 динара са затезном каматом према Закону о затезној камати почев од 09.08.2015. године до исплате, као и затезне камате обрачунате закључно са 08.08.2015. године у износу од 2.967.556,81 динар. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да на име трошкова парничног поступка исплати солидарно туженима износ од 478.625,00 динара у року од 15 дана од пријема пресуде под претњом извршења. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужених за трошкове парничног поступка преко досуђеног износа, за износ од још 135.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2036/18 од 11.12.2018. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Ужицу П 21/16 од 18.01.2018. године у првом и другом ставу изреке. Ставом другим изреке, укинута је одлука о трошковима парничног поступка из става трећег изреке и у том делу предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију из свих законом предвиђених разлога.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је тужиочева ревизија основана.

Према до сада утврђеном чињеничном стању, тужилац је 27.11.2013. године закључио са „КБЦ Банком“ (раније „А-Банка“) уговор о преносу потраживања којим су на њега пренета потраживања повериоца по уговорима о кредиту, поред осталог и по уговору о кредиту од 12.09.2007. године закљученим са Основном земљорадничком задругом „Ари нова“ из Ариља. Тим уговором је наведеној земљорадничкој задрузи одобрен кредит у износу од 500.000 евра са роком враћања од 48 месеци. Уговором је (члан 12) уговорена обавеза земљорадничке задруге да банци - даваоцу кредита преда више средстава обезбеђења, поред осталог и 11 личних меница задругара акцептираних од њихових супружника. Тужени АА је био члан задруге, а тужена ББ је његова супруга и она није била члан земљорадничке задруге. Тужени су потписали бланко меницу - тужена ББ као издавалац (трасант), а тужени АА је такву меницу акцептирао и акцепт потврдио својим потписом. Тужени су 12.09.2007. године потписали и два споразума о испуњавању бланко менице којим су овластили банку - даваоца кредита по уговору од 12.09.2007. године, да меницу испуни уписивањем места и датума њеног издавања, датума доспећа и укупне меничне своте која не може бити већа од износа потраживања по означеном уговору, одрекли се права приговора на начин испуњавања менице и овластили меничног повериоца да без протеста и вансудски изврши наплату доспелих, а ненаплаћених потраживања са рачуна меничних дужника - из њихових новчаних средстава, као и да се судским путем наплати из њихове друге покретне и непокретне имовине. Тужилац је 08.08.2015. године сачинио пресек потраживања по означеном уговору о кредиту и тада је његова висина износила 41.237.228,67 динара. На тај износ тужилац је попунио бланко меницу и уписао друге потребне податке - датум и место издавања и датум доспелости. На основу тако попуњене менице, против тужених као извршних дужника, поднет је предлог за извршење на основу веродостојне исправе о којем је одлучено решењем о извршењу Ив. 404/15 од 14.08.2015. године. То решење је по приговору извршних дужника у целости стављено ван снаге. Новчани дуг корисника кредита на дан 08.08.2015. године износио је 40.871.540,06 динара - главница 25.217.518,15 динара и обрачуната затезна камата од 5.542.021,91 динар, у који је урачунат и дуг предузећа „Фрути плус груп“ према банци, који је банка - давалац кредита уговором о продаји потраживања од 28.12.2011. године продала земљорадничкој задрузи. Дуг задруге, умањен за приписани дуг по означеном уговору, износи 30.830.148,24 динара - главница од 27.862.591,43 динара и затезна камата обрачуната до 08.08.2015. године у износу од 2.967.556,81 динар.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио постављени тужбени захтев са образложењем да тужилац није испоштовао строго формалну законску процедуру за реализацију и наплату меничног потраживања. По становишту тог суда, менични споразум - овлашћење као пратећи документ менице је мањкав зато што не садржи тачну ознаку менице (серију и број), нити је наведен износ обавезе за коју је меница издата, па зато тужилац није добио валидно менично овлашћење да попуни бланко меницу. Пошто је тужилац то учинио без ваљаног овлашћења, првостепени суд је закључио да менична обавеза тужених није ни настала. Осим тога, тужбени захтев није основан ни по члану 52. став 1. Закона о меници зато што тужилац није у року прописаном чланом 37. став 1. тог закона поднео меницу на исплату туженима, већ је петог дана по доспелости поднео предлог за извршење на основу веродостојне исправе, чиме је преклудирао у тражењу у односу на тужене као споредне дужнике.

Другостепени суд је одбио жалбу тужиоца и потврдио првостепену пресуду, прихватајући у суштини разлоге нижестепеног суда, уз додатни аргумент да тужена ББ

меницу није ни потписала. И по налажењу тог суда, меница је неблаговремено презентована на наплату и садржи такве формалне и суштинске недостатке који се не могу отклонити ни споразумом о издавању бланко менице, да би се иста могла сматрати ваљаном исправом о дугу.

Оваква одлука нижестепених судова, по оцени Врховног касационог суда, није правилна због погрешне примене материјалног права.

Закон о меници изричито не уређује овлашћење за попуњавање и наплату менице, већ у члану 16. став 2. претпоставља да постоји споразум из основног посла који је претходио издавању такве менице. Менично овлашћење може да садржи више и мање података. Ако садржи мање података, тада је уобичајено да се издавалац бланко менице у овлашћењу позива да се меница може попунити у погледу износа главног дуга, камата, трошкова, рока доспећа и другог у складу са условима из уговора поводом којег се меница издаје.

Тужени су са банком - даваоцем кредита закључили два споразума о испуњавању бланко менице као средства обезбеђења обавеза из уговора о дугорочном кредиту од 12.09.2007. године. Овим споразумима тужени су овластили меничног повериоца да испуни меницу њеним битним елементима, ограничавајући га у погледу износа меничне своте на износ потраживања (са каматом и трошковима) по уговору о кредиту. Због тога није прихватљив правни закључак нижестепених судова да је менично овлашћење мањкаво зато што не садржи износ обавезе за коју је меница издата - тај износ није ни могао бити познат у време њеног издавања, нити је због недостатка серијског броја менице издато менично овлашћење мањкаво, будући да између странака није спорно да су тужени издали само једну меницу.

У конкретном случају, издата је бланко трасирана меница којом је успостављен однос три лица - тужене ББ као издаваоца (трасанта), туженог АА (трасата) и тужиоца (ремитента). Супротно утврђењу другостепеног суда да тужена ББ бланко меницу није потписала, овај суд налази да је меница потписана од стране ове тужене, што произилази како из саме менице, тако и из исказа тужене ББ саслушане у својству странке.

Према члану 37. став 1. Закона о меници, меница платива на одређени дан или на одређено време после дана издавања и виђења, мора се поднети на исплату било на сам дан плаћања, било једног од два радна дана који долазе одмах за њим. Овом одредбом регулисана је обавезна менична радња - презентација менице на исплату и одређен рок за њено предузимање. Последица пропуштања рока за подношење на исплату менице која садржи одредбу „без трошкова“ („без протеста“) предвиђени су чланом 52. став 1. наведеног закона и огледају се у губитку права имаоца менице према индосанту, трасанту и осталим обвезницима, осим према главном меничном дужнику. Имајући изложено у виду, није прихватљив ни став нижестепених судова да је тужилац, пропустом да у роковима прописаним чланом 37. став 1. Закона о меници поднесе попуњену бланко меницу на исплату туженима, изгубио право у односу на тужене, посебно у односу на туженог АА који је акептирањем менице коју је издала тужена ББ постао главни менични дужник према којем, сагласно члану 52. став 1. наведеног закона ималац менице не губи права због пропуста да презентира меницу на исплату.

Из наведених разлога, нижестепене пресуде су морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће, имајући изложено у виду, правилном применом одредби материјалног права садржаних у Закону о меници одлучити о основаности тужбеног захтева.

Укинута је и одлука о трошковима поступка јер зависи од коначног исхода спора.

Сходно изложеном, на основу члана 417. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић